

Sudoku

Luc Marteleur

Sudoku

roman

Ertbrand Uitgevers

1

Ik moest in de rij voor loket nummer drie gaan staan, zei de man die zich uitgaf voor de ‘man die moest zeggen waar de mensen moesten gaan staan’. Of hij de waarheid sprak laat ik in het midden maar aangezien ik geen reden zag waarom iemand zich zomaar zou uitgeven voor een dienaar van een vermaledijde organisatie als de Arbeidsdienst, nam ik zijn woorden maar voor waar aan.

Algauw bleken de meeste van mijn lotgenoten – daarmee bedoel ik de mensen die samen met mij de rij voor loket nummer drie vormden – werkloze voetbaldoelmannen te zijn. Echt verrast was ik daardoor niet, want het was allang geweten dat het aanbod doelmannen het aantal te verdedigen doelen disproportioneel overstijgt. Hoewel voor de meesten van mijn lotgenoten de situatie ongetwijfeld uitzichtloos was, getuigde een overgrote meerderheid van een bewonderenswaardig optimisme. Dat kon ik alvast opmaken uit de flarden van de gesprekken die ik opving en waaruit geen sprankeltje wanhoop bleek.

De meest achtenswaardige van deze optimisten was een klein, dik meisje met een ronduit prachtig snoetje, dat drie plaatsen voor mij in de rij stond. Zij was er rotsvast van overtuigd dat het maar een kwestie van dagen was voor ze niet alleen opnieuw tussen de palen zou staan maar ook dat het niet bij zomaar een ploegje van niemendal zou zijn. Nee, een topclub lonkte, daar was ze rotsvast van overtuigd, en een basisplaats in de ploeg was een certitude. Als ik haar mocht geloven, dan was het zelfs een uitgemaakte zaak dat ze, wanneer er geen onderscheid zou worden gemaakt tussen het mannen- en het vrouwenvoetbal, gegarandeerd een vaste stek had weten te bemachtigen in het eerste elftal van een van Europa's meest legendarische topteams.

‘Wat Lev Yashin kon, dat kan ik ook!’ benadrukte ze doodernstig en omdat niemand van de toehoorders enig idee had wie Lev Yashin was, werd er collectief ja geknikt.

2

Tegen de tijd dat ik aan de beurt was, waren er al drie dagen verstreken. De loketbediende, een jongedame die zo'n afgepeigerde indruk maakte dat ik vreesde dat ze ieder ogenblik uitgeput van haar stoel zou donderen, glimlachte me ongemeen hartelijk toe en vroeg, bijna zingend als een nachtegaal, wat ze voor mij kon betekenen. Bijna had ik geantwoord: 'Helemaal niets', maar gelukkig herinnerde ik me net op tijd waarom ik naar de Arbeidsdienst was gekomen. En dat was niet bepaald een reden om trots op te zijn.

3

Helaas wist ik niet waar te beginnen toen de loketbediende mij vroeg mijn verhaal te doen, en daarom stelde ze voor ons even met z'n tweetjes terug te trekken in het park aan de overkant van de straat.

De 'man die moest zeggen waar de mensen moesten gaan staan' nam het mij ogenschijnlijk niet in dank af dat ik zijn collega mee naar buiten lokte, maar toen ik hem in het voorbijgaan toefluiserde dat het initiatief van de loketbediende was uitgegaan, knikte hij begripvol en liet me met gebarentaal verstaan dat ik me verder geen zorgen hoefde te maken.

Na drie dagen aanschuiven bij de Arbeidsdienst had ik geen flauw benul meer van het weer, maar tot mijn verrassing bleek de zon nog even aangenaam te schijnen als tweeënzeventig uur daarvoor.

'Wat een genot om even een frisse neus te kunnen halen,' zuchtte de loketbediende, terwijl ze mijn linkerhand vastpakte om er eens stevig in te knijpen.

‘Is het lang geleden dat u een voet hebt buitengezet?’ vroeg ik haar, waarna ze alleen maar de schouders ophaalde.

We staken de straat over, wat geen sinecure was tussen de voorbijrazende auto’s, die zonder uitzondering werden bestuurd door zenuwachtige mensen die bezig waren te laat te komen.

Een potloodventer die zich met zijn kraampje bij de ingang van het park had geposteerd probeerde ons een half opgegeten hamburger aan te smeren die hij de dag voordien in een hamburgertent had gekocht – maar die hem waarschijnlijk niet had gesmaakt – en toen we hem lieten verstaan alleen interesse te hebben in zijn kleurpotloden, begon hij binnensmonds vloekend zijn kraam op te breken.

Een agente hield ons onderweg naar de parkvijver staande omdat ze per se onze mening wilde horen over haar nieuwe kepie. We antwoordden tegelijk dat het een hele verbetering was ten opzichte van het oude model, maar in mijn binnenste was ik er zeker van dat de loketbediende even hard loog als ik. In werkelijkheid had de kepie immers meer weg van een afvoerbuis dan van een hoofddeksel.

Bij de vijver gingen we zitten op een bank, die net was verlaten door een man die een kleine aap aan een leiband hield. Een paar op het water dobberende eenden kreeg ons in de gaten, kwamen onze richting uit gepeddeld en begonnen kwakend om eten te bedelen.

‘Wat voor ellendige beesten!’ zuchtte ik, terwijl ik mijn hoofd wanhopig in mijn handen legde.

De loketbediende klopte me troostend op de rug en zei, na enkele seconden te hebben nagedacht: ‘Probeer het vanuit een positief oogpunt te bekijken, meneer.’

Maar hoewel ik wist dat ze het goed bedoelde en eigenlijk ook overschot van gelijk had, kon ik weinig anders doen dan nog wat wanhopiger te schudden met mijn hoofd.

Het duurde even voor ik besepte dat ik niet langer troostende klopjes op mijn rug voelde. Hoewel ik weinig zin had om op te houden met hoofdschudden, besloot ik het toch maar te doen. Ik slaakte een zucht, trok mijn schouders naar achteren, rechtte mijn rug en probeerde mijn hoofd zo trots mogelijk overeind te houden. Toen stelde ik tot mijn stomme verbazing vast dat de loketbediende een badpak had aangetrokken en op de arduinen rand van de vijver was gestapt.

‘Op een frisse neus moet een frisse duik volgen,’ zei ze toen ze mijn verbaasde blik zag, waarna ze in de vijver sprong.

Haar badpak was even lelijk als ouderwets. Zelfs de oudste oma van de wereld had beslist haar neus opgehaald bij het zien van zo’n oubollig vod. De vorm was niet om aan te zien en het bloemenmotief was ronduit wansmakelijk. De loketbediende leek er veel dikker in dan ze in werkelijkheid was en het gaf haar iets potsierlijks. Gelukkig zwom ze naar een plek van de vijver die diep genoeg was om tot aan haar hals onder water te verdwijnen, anders was ze ongetwijfeld binnen de kortste keren het voorwerp van spot en beledigingen geworden. Het park liep immers vol met wandelaars die niets anders te doen hadden dan hun medemensen in de gaten te houden en hen op zoveel mogelijk spitante opmerkingen te trakteren.

Ik draaide mijn hoofd weg van de loketbediende. Ik wilde niet de indruk wekken dat we bij elkaar hoorden, al was dat tot op zekere hoogte natuurlijk wel het geval. Meteen daarna begon het tot me door te dringen dat ze het badpak al onder haar kleren moest hebben aangehad. Hoe viel het anders te verklaren dat ze zo snel die gedaanteverwisseling had ondergaan? Ik herinnerde me trouwens niet dat ze een tas of iets dergelijks had meegebracht. Maar nadat ik hier heel kortstondig het hoofd over had gebroken, rees meteen

al een volgende vraag: waar waren haar kleren naartoe? Om me heen lag niks, behalve dan een platgetrapte fopspeen die een peuter moest zijn kwijtgeraakt.

‘Och, dat zijn mijn zorgen niet,’ mompelde ik tegen mezelf om me ervan af te maken en ik begon me te concentreren op een stel acrobaten dat wat verderop in de speeltuin een klimrek in beslag had genomen. Vanzelfsprekend tot groot ongenoegen van de kinderen die daar speelden.

5

Een mens zou denken dat acrobaten toch onmogelijk een voor kinderen bestemd klimrek kunnen gebruiken om hun halsbrekende toeren uit te halen, maar niets bleek minder waar. Vooral de vrouwelijke helft van het acrobatenpaar – een magnifiek mens met ravenzwart haar, opgestoken in een worstvormige dot – deed me bij iedere beweging huiveren. De vent – een wat nichterige figuur, die ik onmogelijk als haar levensgezel kon zien – pakte het iets omzichtiger aan, maar deed toch ook zijn duit in het zakje.

De kinderen vergaten al gauw hun ergernis om het verlies van hun territorium. Met wijd opengesperde ogen en opengevallen monden sloegen ze het spektakel gade, terwijl ze elkaar zo nu en dan een stomp gaven, alsof dat nodig was om te vermijden dat hun aandacht zou verslappen.

Het duurde niet lang of er had zich een heus legertje toeschouwers verzameld, waardoor mij het zicht op de acrobaten werd ontnomen en ik me verplicht zag op de zitbank te gaan staan om nog iets te kunnen zien van het spektakel.

Toen iemand me op de rug tikte, dacht ik meteen dat het vast een parkwachter zou zijn, die me de levieten kwam lezen – een zitbank is nu eenmaal een zitbank en geen staanbank –, maar toen ik me

omdraaide, keek ik recht in de boze ogen van de loketbediende.

‘Dus jij bent er zo eentje!’ snauwde ze me toe, zonder daarbij verdere toelichting te geven.

Ik keek haar met gefronste wenkbrauwen aan en betrapte mezelf erop dat ik helemaal geen aandacht meer besteedde aan het feit dat ze daar in haar afgrijselijke badpak stond.

‘Ik ga terug naar kantoor,’ zei ze na een korte stilte, waarop ze me de rug toekeerde.

‘Maar ik weet nog steeds niet waar ik moet beginnen,’ stamelde ik, in het volle besef dat ik de druipnatte loketbediende daarmee niet tot andere gedachten zou brengen.

En aangezien dat inderdaad het geval was, bleef me geen andere optie dan haar achterna te gaan.

6

Midden in het razende verkeer draaide de loketbediende zich plotsklaps om.

‘Als je nog steeds niet weet waar je moet beginnen, heeft het ook geen nut mij achterna te lopen. Kom vanavond naar me thuis, misschien lukt het je dan wel. Tenzij je een beter idee hebt natuurlijk.’

Ik vond niet meteen de juiste woorden om haar van antwoord te dienen, omdat ik me realiseerde dat zij nog steeds in badpak rondliep. Ik voelde me verplicht haar daarop attent te maken, aangezien ze onvermijdelijk bezig was zich publiekelijk belachelijk te maken. Maar tegelijk herhaalde een stemmetje in mijn hoofd: ‘Dat zijn jouw zorgen niet’, en dus verklaarde ik me akkoord met haar voorstel.

‘Als u me het adres geeft, dan breng ik u vanavond een bezoekje!’ riep ik, in de hoop het verkeer te overstemmen.

‘Dat is uitgesloten!’ riep ze terug. ‘Ik ken u helemaal niet! Ik denk

er niet aan u te vertellen waar ik woon. U kunt me straks wel op-
halen van mijn werk en met me meelopen.’

‘Komt dat niet op hetzelfde neer?’ vroeg ik me af, maar omdat ik al mijn aandacht nodig had om mijn vege lijf te redden tussen de voorbij vlammeende auto’s, hield ik mijn lippen stijf op elkaar en knikte.

‘Vandaag stop ik om kwart over vijf, en ook al staat er op dat moment nog een rij tot aan de straat, het kan me niet schelen. En breng ook een krop sla mee, wil je?’

De loketbediende vervolgde haar weg.

Zelf keerde ik me om, aangezien het metrostation waar ik heen moest om thuis te komen zich aan de andere kant van de straat bevond.

De metrostellen bereiken was geen sinecure. De trappen werden vanwege het instortingsgevaar afgebroken en de roltrappen en liften waren door een elektrisch defect – dat gelukkig geen impact had op de tramlijnen – buiten werking. Een slimme medewerker van de vervoersmaatschappij had tussen de brokstukken van de trappen een ladder neergepoot, waarlangs om beurten iemand kon afdalen en naar boven klauteren. Dat zorgde vanzelfsprekend voor ellenlange rijen morrende wachtenden, zowel op de begane grond als in de tunnels die naar de perrons leidden, maar het was toch beter dan niets.

Tegen de tijd dat ik van de ladder af stapte, moest ik dringend plassen en het scheelde echt niets of ik had het in mijn broek gedaan. Ik slaagde er nog net op tijd in de toiletten te bereiken en een plekje te bemachtigen bij een urinoir, maar daarvoor moest ik wel een travestiet opzijduwen die om god weet welke reden veel te lang stond te klooiën met zijn rok. Hij begon te jammeren en maakte tot vervelens toe klakkende geluiden, tot een nozem, die zijn vetkuif voor de spiegel zonder succes in de juiste plooi probeerde te leggen, het op zijn heupen kreeg en op de travestiet af stapte om

hem een flinke oplawaai te verkopen.

‘Met die taarten moet je geen medelijden hebben,’ zei hij, terwijl hij zich niet specifiek tot iemand richtte, ‘en ik kan het weten, want ik heb drie jaar met zo’n taart samengewoond.’

Met een hand op zijn gekloven bovenlip en bloedneus droop de travestiet snikkend af. Schuldgevoelens en medelijden verduisterden mijn gedachten alsof het donkere regenwolken waren. Ik wilde de arme ziel best achterna hollen en hem mijn oprechte excuses en eventueel een zakdoek aanbieden, maar de druk op mijn blaas besliste daar anders over. En tegen de tijd dat ik van mijn overschot aan lichaamsvocht verlost was, bleek het slachtoffer van mijn onbeschoftheid natuurlijk al door de mensenmassa verzwolgen.

7

Meteen na mijn thuiskomst ging ik in bad. Drie dagen aanschuiven op de Arbeidsdienst had zijn tol geëist. Niet dat ik uren in de wind stonk – ik zweette naarmate ik ouder werd alsmaar minder – maar toch smeekten mijn poriën en huidplooiën om enige verfrissing.

Ik liet het bad vollopen en kieperde er een monstertje badschuim in dat ik twee dagen eerder had ontvangen uit de satijnzachte hand van de eenarmige kassierster van de buurtsupermarkt. De geur van het product beviel me niet – het had veel weg van lavendel –, maar het voornaamste was toch dat ik na deze plons in mijn badkuip weer fris en monter was.

Voor alle zekerheid trok ik behalve een wit hemd en mijn beste broek ook een schone onderbroek aan. Scheren deed ik me niet omdat ik de plotse ingeving kreeg er met mijn stoppelbaard intellectueler uit te zien. (Je wist maar nooit waar dat goed voor was.)